

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre	4 frt.
Fél "	2 "
Negyed "	1 "

HIRDETMEYNEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr

A megyék tisztújításai.

(B-n.) A képviselőház az 1883. évi I. és XV. törvényekkel megteremtette a módot és lehetőséget, hogy választott tisztviselővé csak képzett és gyakorlott egyének legyenek, kik-tiszteséges javadalmazás jutván részükbe—teljesen feladatuknak és kötelességeiknek élhetnek. Most már a törvényhatóságok képviselőitén, a m. bizottság tagjain van a sor, hogy a jó tervet tényre, valóvá tegyék. A törv. december hó második felét tüzte ki a tisztújítás határidejéül. Elegendő idő van tehát arra hagyva, hogy a választó közönség jól megfontolja érdekeit, számot vessen a közigazgatás folyton nehezede feladataival, s egyszersmind belátva azt, hogy a választási jog fenntartása által minő alkotmányos befolyással bírhat a közügyek helyes menetére, elhatározását magasabb szempontokból, nem pedig a pajtáskodás, vagy az urhatnomság érdekeiből tegye függővé.

A tapasztalat megmutatta, hogy a választott tisztviselők, hol a kormányt képviselő főispán mellett a választók is kellő figyelemmel ellenőrzik működésüket, hol a testületi szellem nem türi meg kebelében az elaljasodót, a megrögzött tunyát, a munka képtelent, a tisztviselői tekintélyt nem becsülőt, a legjelesebb szolgálatot tehetik a közügyek terén. Buzgalmuk folytán élénkül a társadalmi élet, egyesületek támadnak és életteljes verseny keletkezik irodalmi, gazdasági, pénzügyi stb. tevékenység körében. Még ott is, ahol egymással élesen szembe álló politikai pártok léteznek, vagy nem rokonszenvező nemzetiségi, vallásfelekezeti ellenszenvet uralkodnak, nagyban befolyhat az érdek ellentétek kiegyenlítésére s módját találhatja, hogy a józan ész foglalja el a szenvedély helyét s rokonszenvesebb érzelmek támadjanak a vad indulatok helyett. — Jól tudjuk, hogy olyan — minden hiba nélkül való, a tökély magas fokán álló tisztviselői kart mindenütt egybeállítani nem — vagy alig lehet. De mégis, ha következetesen igyekeznünk meg-

tartani a kötelességüket hiven teljesítő tisztviselőket, ha szabad utat nyitunk az eltávozásra azoknak, kiket csak a pártszenvédelem látott tisztviselői polczra méltóknak, ha lehet hiven ragaszkodunk a törvény szelleméhez, lassan ugyan, de eljutunk oda, hogy Magyarország minden része büszke lehet választott tisztviselőire.

A lapok már egész tárgyalásokat hoznak a különböző megyékben tisztújításra készülő pártok mozgalmairól. Helyes is, hogy a közvélemény lassanként már tájékozta magát, s kellőleg mérlegelhesse mindazokat, kik bizalmát megkivánják nyerni.

Szükséges ismerni a pályázók jellemét, képzettségét, munkarejét, mert bizonyos, hogy azon fontos feladatok teljesítésére, melyek mai napság a megyei tisztviselőre nehezdednek, minden állásba egész emberre van szükségünk, nem kontárokra, vagy szélhámosokra. Reméljük, hogy lejárt az ily protegáltak kora és a választó közönség teljes bizalommal fog azok felé fordulni, kiknek a megye jólléte, előhaladása képezi törekvésük legszébb, igazi, czélját.

A gazdasági és kereskedelmi életkőr szövetkezése.

Bizonyára bámulatra méltó azon előhaladás, melyet Amerika ugy a mezőgazdaság, mint a kereskedelem terén tett, s feltűnő azon gyorsaság mellyel az anyagi jóllét fokára emelkedve, az európaiaknak mintegy mestereivé váltak. Érdemes követni, és hogy követhessük: a viszonyokat tanulmányozni.

Semmler Henrik műve ezen viszonyok ismertetése tekintetéből kiváló figyelmet érdemel; s habár ő német hazafi társainak írta művét, — legálább annyit mi is tanulhatunk belőle.

Átadjuk a szót ezen jeles gyakorlati írónak s felhívjuk reá olvasó közönségünk szives figyelmét.

Évről-évre nagyobb azon iparosok száma, kik belátják, hogy telepüknek nem kell szükségkép városba feködni,

hol a tulajdonostól már a magas földérték vagy boltbér ezimén roppant befektetések igényeltnék; ezen józan nézet nyomán aztán oly telepek támadnak, melyek mintegy vegyesen gazdasági és iparjelleggel bírnak, vagyis jobban fejezve ki a dolgot egyesült falusi és városi szövetkezeteknek tekinthetők. A falusi lakos a megművelést és aratást végzi, a melléje települt vagy a szövetkezett városi kereskedő pedig a termény további kikészítését vagy eladását.

Az ily kombinációk előnye szembeötlők; a falusi terménynek jobb ára lesz, mivel közvetlen közelben mindig biztos kelandóságra számíthat, a gyártmány pedig, amaz olesőbb életfeltételek közepette, a gyártmány pedig, amaz olesőbb életfeltételek közepette, melyeket csakis a faluhely nyújthat, csekélyebb beruházás és kiadások mellett állítható elő, végre a gazdaságnál igénybe nem vett erő az ipartelepen könnyen talál alkalmazást.

Nekem az ily szövetkezetekről konkrét ismeretem s volt, és azért, hogy a fennebbi netán nem elegendő világosan kifejezetteket világosabban illusztráljam, néhány példát idézendek.

Közép-Kaliforniában ismertem például egy 10,000 holdas farmot, melyen csakis olajuövény, kender, mák termeltetett. Egy gazda és egy kereskedő szövetkezve megvásárlák a farmot, és azon, a szükséges épületeken kívül, még egy gőz-olajmalmot és egy raktárt is állítottak. A gazda kizárólag csak a földművelésnek szentelt magát, a termelt veteményt átadta kereskedő társának, ki azt a gyárban földolgozván, olaját St. Franciskóba küldé; a két vállalkozó között, kinek szerepe ilykép gyorsan el volt választva, a legjobb egyetértés uralkodott, és a farm maga is igen jó hasznot hajtott.

Egy másik farmon kizárólag dohányt termesztettek, és azt helyben szivarrá dolgozták föl; ott a termelő és a dohánygyáros hasonló módon működtek egybe, és habár a szivarkészítés nagyban nem ment, mert kevés idegen levél vásároltatott, az üzlet mind a mellett mindkét tulajdonosnak kényelmes existenciát biztosított. Legyen végre még egy 300 holdas gyümölcsfarm megemlítve, mely három tulajdonosné volt; többnyire körte és almafajok, továbbá málna és eper termeltetett, ezenkívül még némelyes dinnye és spárga is; a tulajdonosok egyike volt a kertész, kinek feladatát azonban a faknak és boroknak csakis mechanikai gondviselése képezte, a másik viszont volt a szorosán vett szakszerű gyümölcsfajta-teremtő, ki a fajok osztályozását és rendezését végzé; miután csakis a legjelebb minőségű gyümölcs küldetett utnak, a silánya helyben dolgoztatott fel. Ott ült aztán a raktárban egy csapat le-

TÁRCZA.

A „Kisfaludy-társaság“ ülésén.

— Budapest, 1883. szept. 26-án. —

A míg „vidéki lakós“ voltam, mindig a legnagyobb érdekekkel olvastam át úgy az irodalmi, mint más tudományos társulatok üléséről szóló referátákat, miközben nem egyszer szállotta meg lelkemet a vágy: láthatni irodalmunk élő jeleseit.

— Hej! ha én egyszer Pestre elmehetnék s láthatnám azokat a jeles férfakat, de sokért nem adnám! — Solajtottam föl így, nem egyszer, mielőtt ez örök zsi-bongó városnak, gyárkérmények harna füstjétől ködszerűen homályos legét szivhattam volna. S ime, kínálkozott a második alkalom, (második, mert a „Petőfi-társaság“ ülését, hírlapot nem lévén alkalmam olvasni, elszalasztám) kapva-kaptam tehát rajta s elmentem egy enyedi collegámmal, ki szintén égett a vágytól: nemzeti irodalmunk élő nagyságait színről-színre szemlélhetni.

— Jer pajtás, ezek után a szép hölgyesek után, megtudjuk merre kell mennünk, bizonyosan ők is oda tartanak — sugám amicéim fölébe.

S ugy is volt. Az akadémia gyönyörűen szép folyosóján egyik terembe léptünk, hol a tudomány-szomjas ifjuság már szép számmal volt képviselve.

A felolvasó helylyel szemben foglaltunk helyet.

A közönség folyton gyülekezett, a zöld székeket szebbnél szebb hölgyek foglalták el, kik közül nem egynek üde bájai (melyeket, vajjon a tavasz korány festett-e orezáikra, vagy azok a rózsá ujjú kis kacsók? nem tudom) bilincselhették le a fogékony ifju szívet. Mignem a terem teljesen megtelt. A székek mind elfoglalva, kivévén a tagok részére fémhagyottakat.

Elérkezett a várva-várt idő. (Délután 5 óra). A társaság tagjai beléptek s a közönség, mely mint méhe-raj zsongott előbb, elesendesült.

Az elnök csöngött s a „Kisfaludy-társaság“ ülését megnyitottak nyilvánítja.

— Te, vajjon ki lehet ez az éles tekintetű, fekete szemű öreg ur, a ki elnököl?

— Nem tudom.

— Figyelmesen megnéztem, ah! hisz ez ő! épen ugy néz ki, a mint levéve láttam egy szépirodalmi lapban.

— Tudod-e ki?

— Ki?

— Gyulai Pál.

— A' bizony!

— Mellette pedig balra, az a derült, nagy homlokú középső ur, az meg Szász Károly, a jeles műfordító.

— Hát azt a kövér, elhízott, nagyhasú nem ismered?

— Nem tudom, ki lehet? Enyje! be torzonborz haju s mellé még azon a nagy tókáján kibetértült körszakállal! jaj be furán néz ki!

— Az kérem? Csiki Gergely — sugta egy úr felvilágosítólag hozzánk.

Istenem, hát ez ő volna: a színművés ez egyik fényes csillaga?! Nohiszen üstökösnek is beillenek, a milyen testes! Óh be kivetkezett a régi formájából! — gondolám magamban.

— Az a piros-pozsgás arcú öreg ur, ott jobbra a társaság tagjai közt, úgy-e bár Tóth Lőrincz, a jeles epigrammista?

— Igen.

— És az a szikár, szemüveges ur?

— Az, Beöthy Zolt, egyetemi tanár és színi kritikus.

Épen olvasta Szeged városi közönség leiratát a „Szegedi árvízkönyv“ példányából bevett 1000 frtos alapítványra vonatkozólag. Majd ezt bevégezve, a felolvasó asztalhoz ült s Mikszáth Kálmánnak, ennek a zamatos irályu

kiváló fiatal beszélyírónak olvasta föl „A száldobosi Pap-familia“ című gyönyörű elbeszélését. Rövid tartalma ez: száldobosi Pap uram csinos felesége és kis fia körében csendes megelégedéssel éldegél. Majd odahagyva édes otthonát, insurgensnek megy. Társai egytől-egyig visszaérkeznek szeretteik körébe, s ő még sem jó. Neje várva-várja, a ki idővel egy titkos uton küldött koporsót kap, mely szalmával és kővekkel van megtöltve. Daczára ennek, tisztességesen eltemetteti. Fia felnővén, Berlinbe küldi, hol az főbe lövi magát s sajátkezűleg előre megirt levelei által elhíti anyjával, hogy hál' Istennek egészséges, nincs semmi baja. Idővel a Rekt'ram-uram feleségül kéri az özvegyet, ki azonban habozik férjhez menetele fölött: nem tudván hitese férje él-e? s lassanként elméjét veszve megtöbolyul és kezd beszélni a koporsóban látottakról; a nép nem akar hinni szavának, azonban halála után állításairól meggyőződik. A dologból pör támad. A vármegye azonban nem kutatja sem a koporsó titkos megérkezését, sem annak felbontását, mely részletek a közönséget hol szomorú, hol derült kedélyhangulatban tartották.

— Nézzd csak, ez Dalmady Győző.

Egy középkori férfi lépett az emelvényre, bogár fekete bajuszszal s rövid szakállal. Négy lyrai költeményét olvasta föl, melyek közül különösen említést érdemelnek „Szivárvány a pusztában“ és „Vendégségben“ címűek. A közönség nem is fukarkodott tapsával, főleg ez utóbbi csattanosan végződő költemény elolvasása után.

Majd Balázs Sándor foglalt helyet az olvasó asztalnál. Robustus egy alak, hatalmas gesztenye-szín szakállal. Szemüveget visel. — Tiszta, erőteljes hangon olvasta föl „Mati kisasszony“ című hoszabb elbeszélését.

A józsef-városi „Fehér galamb“ vendéglő Mari kisasszonyának meghatóan szomorú története ez. Élete tavaszában volt. A vendégek mindeike szerette, mint a saját gyermekét, a kikhez ő csupán annyit szolt mindig: „A harminczaszóly vagy a huszonnégyesből parancsol-e?“

A kiállítás alkalmából lapunk rendes kiadása szombaton, rendkívüli kiadása hétfőn, f. hó 15-én fog megjelenni.

ány, kik a gyümölcsöt gépen hámozták, és a szárítást részint napon, részint fűtött helyiségben eszközölték; más teremben ismét a zuzó és sajtoló gép dolgozott, miután a héj, a magburok és a silányabb gyümölcs kivétel nélkül borra és ezetté dolgoztatott fel; máshelyt a málna és eperneműek üvegedényekbe rakattak be; közvetlenül a szomszéd helyiségben ismét egy kis destilleria létezett, hol málnából, és eshetőleg pótlékként beszerzett őszibarackból liqueurt készítettek. Ha a friss gyümölcs áruháza egy vagy máskor ki nem fizette magát, azt syropnak, marmeladnak, ugynevezett almavajnak dolgozták fel, és a csinosan elkészült és ettiquettirozott árucaikk aztán kivétel nélkül St. Franciskóba indult, hol azt a részesekek harmadika, t. i. a kereskedő vette át. Annak boltjába jó a gyümölcsfarm valamennyi terménye eladás végett, a mivel a két asszociáció oly keveset gondol, mint megfordítva a kereskedő, a farm munkáival. Mindenik külön hatáskörrel bír, melyet egész erélyvel köteles betölteni, és az ilyen szövetekezést ottlétem alkalmával, egyik résznek sem volt oka megbánni, sőt üzlete mellett mind a három, kérész ugy mint a gyümölcsész és kereskedő egyre gyarapodott.

Több borfarmot is ismertem, mely ismét vinczellér és kereskedő által kezeltetett, és pedig szintén legjobb sikerrel. A kereskedő felváltva hosszabb-rövidebb ideig tartózkodott St. Franciskóban, a mint azt a vállalat megkívánta; és a borok eladását vezette. — Az új angol államokban ilyes közösen alapított, de megosztva kezelt vállalatok elve szerint sajt- és tejfarmokat és sajtgárákat lehet találni, sőt egy esetben még virágfarmra is bukkanom, melyen 80 holdnyi terület volt, illatszergyártás céljából, virágtenyésztésnek szentelve; itt tehát a kertész társvállalkozója illatgyáros volt. Gyakori dolog továbbá, hogy kereskedő és farmer egyesül konszervék készítésére is, melyekhez saját birtokuk terményeit használják fel. A kertész a kelendőségek örvendő cikkekre: közönséges és édes burgonya (Patate), borsóra és egyéb ilyféle veteményekre, köteles fordítani figyelmét; a kereskedő viszont a kikészítést és eladást eszközli. A polgárháboru idején többek közt figyelmessé lett a közönség, hogy a savanyu káposzta kitűnő, sőt anti-scorbuticus saját-sága mellett egyenest megbeesülhetlen étkezési pótlékot szolgáltat, és jól kezelve el is áll, és nem is nehezen szállítható. Ennek következtében a seregek részére nagy szállítmányok rendeltettek meg, melyek pontos és sürgős beszállítására, fennebbi modorban alakult számos társas szerződés keletkezett gazdák és kereskedők között.

Ezen néhány példa szolgáljon bizonyítékká annak, hogy ott a szövetekezés oly feladatok és foglalkozások körül is alkalmazásba jö, minőknél nálunk nincsen szokásban. Az ilyen koronként ezélokra szorító vállalkozás természetesen legkönnyebb leendő mindenkor sűrűn népesített és számos közlekedési vonal által metszett vidékeken, mert csakis ezek versenyképessége lehet magától értetődő biztositva, más, gyér népességű és részben magasb munkabére mellett dolgozó vidékek felett, melyekben a szövetekezésekre még kevesb inger létezik, mert azoktól kevesb siker is várható. Európában ugy hiszem számos helyen létezőnek már az e tekintetben szükséges előzmények, és kérdés, vajon a vidékenként igenis sokféleképpen foglalkozó gazda, nem helyesen ruházhatná-e vállalkozásainak egyik-másik ágát egy abban jártasabb külön szövetséges társra, hogy magát lehetőleg csakis a földművelésnek és az azzal közvetlenül kapcsolatos állattenyésztésnek szentelhesse. Helyenként nálunk szeszégetés serfőzés, keményítő-gyártás van a gazdasághoz esatolva; de mily gyakran látjuk egyszersmind, hogy ezen iparvállalatok merő empyria után, korlátozott subalternusok által és a tudomány teljes mellőzésével üzemelnek! és az ily viszonyok mellett másként nem is képzelhető, mert a gazda végtére universális elméleti és gyakorlati képzettséggel nem bírhat! Ezen körülmény, de mellette a szükséges kereskedelmi rutin nemléte idezi elé aztán ama gyakran hallott panaszokat, hogy ez vagy amaz kapcsolt iparüzlet a gazdaságnak esakis veszteségére szolgál, sőt néha egyenest bukásához vezet. Ismétlem, hogy a gazda saját feladataival jobban el van foglalva, hogy sem a kapcsolatos iparágak ellenőrzésére kellő időt szentelhesse, vagy mi még fontosb, az ily iparágak technikai és vegyszerteti tényezői körül oly mérvben szerezhesse magának jártasságot mint az szükséges volna, hogy a vállalat merő dilettantizmusnál több legyen. Az ily dolognak tehát a fennebb jelzett társas viszony felel meg legjobban. Ha azt egy gazdaságban létesítve képzeljük azonnal szembeötlő, hogy a farm minden terménye vagy tenyésztési cikke csak legjobb minőségben, vagy pedig fokozottabb kikészítés, és így magasbértékű is képviselő alakban adatik tovább; minélfogva ismétlem, valóban megérdemelné figyelmüket, valjon nem lehetne-e egy vagy más vidéken, egy vagy más tárgyra, vagy termelési keretre nézve, hagyományos aversiónktól bucsut véve, ilyes szövetekezési rendszert megkísértenünk? azaz, ha az amerikai verseny feletti panasz felelősség e tekintetben az utóbbit terhel. A kereskedő, a földművelés jelentőségétől még kellőleg áthatva nincs, és még nem is elég messzelátó, hogy avval szorosb, közvetlen viszonyba lépni iparkodnék.

(Folytatása következik)

A gazdasági egyesület kiállítása.

A kiállítás érdekében intéző bizottságunk f. hó 3-án délután alelnök Kovács Gyula polgármester elnöklete alatt gyűlést tartott a végett, hogy a kiállítással járó és napról napra gyarapodó munkahalmaz felosztassék és az intéző bizottság tagjaiból alakítandó albizottságok körébe osztassék be. — Tizenegy ilyen albizottság alakítottat a következők:

1. A központi iroda teendőinek elintézésére, a küldemények beszállítása, átvétele, osztályozása és az illető albizottságoknak jegyzék mellett leendő átadására Vajna Károly v. tanácsos vezetés alatt Imreh Károly és Szabó Árpád küldettek ki, melléjük adatván Veres János és Tüzes Lajos külföldörök.

2. A kiállítás összes ügyeinek vezetésére, az osztályok működése irányának és körének megjelölésére, a felügyelet és rend fenntartására egy rendező bizottság alakítottat Csató János alispán és intéző bizottsági alelnök vezetés alatt Zeyk Dániel, Török Bertalan, Balkay István, dr. Winkler Albert, Póka Kálmán és ifj. Kiss Károly bizottsági tagokból és valamennyi albizottság elnökeiből.

3. Az elszállásolási bizottság, melynek a vendégek elszállásolása a teendője, következőkép alakult meg: elnök Kovács Gyula polgármester, tagok: dr. Bartók György, Sebestyén Sándor, Málnási Károly, Benedek Gábor, Löcsey Sp. Lajos, Dancs Mózes és Török János.

4. A vendégek elfogadására Török Antal elnöklete alatt Varró Gergely, Szilágyi Gyula, O. Veress Gábor és dr. Kovács Ödön küldettek ki.

5. Az állat-, gazdasági gép- és eszköz-tárlat ügyeinek elintézésével Patrovich József elnöklete alatt Rákossy Bálint, Vajna István, Ungerpek Miklós, Ungár Sámuel és Főnyi József bizattak meg.

6. A mezeti termények tárlatának rendezésére alakult bizottság: elnök Szász József, bizottsági tagok: Sebesi Ádám, ifj. Veress Miklós és Gréf János.

7. A kertü vetemény- és gyümölestárlatot a következő bizottság rendezi: ifj. Gáspár János elnök, Grohmann Károly, dr. Nagy Albert, dr. Magyar Károly, Munkácsy József és Finna Aladár b. tagok.

8. A borkiállítás bizottság: elnök dr. Bocz József. b. tagok: Mórággy István, Papp Gyula.

9. Méhészeti kiállítást rendező bizottság: elnök Patrovich József, b. tagok Buda Ede, Dezső Zsigmond.

10. Házi ipartárlat bizottsága: Váro Ferencz elnök, Nagy F. Károly, Bihari István és Király Miklós b. tagok.

11. Az ismerkedési estély és közebéd rendezésére Kovács Gyula elnöklete alatt kiküldettek: Papp Gyula, Ince Samu, Szilágyi Gyula és Fogarasi Albert.

Ezen albizottságok alakításán és hatáskörének körvonalozásán kívül az intéző bizottsági gyűlésen tanácskozás tárgyát képezte a napirendbe felvett előadás és táncestély ügye is. Ugyanis a helybeli műkedvelő társulat és dalkör részéről bejelentetett, hogy nevezett két egyesület együtt egy színi előadással egybekötendő hangversenyt fog rendezni 14-én, a kiállítás második napján a régi városház nagytermében. — Miután azonban a táncestély ugyanazon teremben, az előadás után mindjárt nem tartható meg, a gyűlés elhatározta, hogy a városi polgármester fölkéréssek arra, hogy a régi városház nagytermének az új városház tornáczára néző ablakát ajtóvá alakíttassa át a végett, hogy előadás után a közönség ezen — tűzrendészeti szempontból is szükséges — ajtón át az új városház nagytermébe juthasson, hol a táncestély megtartandó lenne. Kovács Gyula polgármester ezen átalakítás ügyének elintézését készséggel megígérte s így ezen előadásnak táncestélylyel leendő egybekapcsolása utjából az utolsó akadály is el lesz hárítva s ez estély egyike lesz a kiállítás alatt rendezendő mulatságok legsikerültebbjeinek, mire különösen hölgyeinket előre figyelmeztetjük.

Az intéző bizottság gyűléséről szóló tudósításunkat azon, a közönséghez intézett kéréssel zárjuk be, miszerint a kik bejelentéseiket még nem adták volna be, a kiállításra szánt tárgyaikat siessenek az intéző bizottság jegyzőjéhez, Vajna Károly v. tanácsoshoz bejelenteni, ki a központi irodát a tanács helyiségéből csakis október hó 8 án fogja a megyeházához áthelyezni.

A Batul és Pónyik-csoportra kitűzött érmeke pályázókat figyelmeztetjük egyszersmind, hogy e két csoport bármelyikében is csak az vehet részt küldeményével, ki legalább 50 darabot állít ki.

A komló-kiállításban részt venni szándékozók figyelmébe: az idén termelt tobozokból legalább egy kilónyi, lehetőleg üvegen vagy zacskóban küldendő be az intéző bizottsághoz.

Felhívjuk mindazokat, kik a gazdasági gyűlést iránt érdeklődéssel viseltetnek, a gyűléseken részt venni kívánnak, hogy ez érdeklődés kifejezése tekintetéből tagsági jegyeket váltsanak dr. Winkler Albert pénztárnoknál Nagy-Enyeden. Egy jegy ára 2 forint.

*

A tárlat táogatói tömegesen jelentik be érkezésüket. Többen jönnek Budapestről is; így pl. Ördödy Lajos, az országos magyar gazd. egyesület titkára nejjével együtt jön, hogy — a mint írja — lássanak „egy darab Erdélyt.“

a kiállításra vonatkozólag a hét folyamán következő tárgyak lettek bejelentve:

I. Az állat tárlatra.

I. Szarvasmarhák: Löcsey Benedek M.-Vásárhely. Ifj. Benkő Elek M.-Csucs. Ifj. Veress Miklós Enyed. Müller Mihály, Verró Gergely Enyed. Bede Károly Kutyalva. Berne községe, Glück Mór Alvincz. Horváth József Béld. Kovrig Tivador Gáltó. Bedőházi János Veszős. Gr. Teleky Sándor örökösei Ladamos. Pávay V. Elek Csesztve. Özv. Lengyel Gáborné Enyed. Zeyk Dániel Tompaháza. Gr. Teleky Sándor és Gyula örökösei Alamor. Furda Áron Enyed. Borsos J. Enyed. Székely H. János Enyed. Pap Géza Enyed. Veres János Enyed. Főnyi J. Enyed. Bartha Domokos Felső-Ujvár. Bartha Domokos F.-Ujvár. Straub János Enyed. Tordai magyar állami bikanevelő telep. — A mult számban közöltettekkel együtt összesen 36 kiállító.

II. Juhok kiállítását bejelentettek: Br. Splényi Antal Pánád. Gróf Teleky Sándor és Gyula örökösei Alamor.

III. Sertés tárlatra: Korbuly Bálint, Straub János, özv. Lengyel Gáborné, Straub Károly Enyed.

IV. Méhészetre: Botta Bertalan Alvincz, Apáthy Miklós Alvincz. Vadady Gergely Sárd. Czipcezer Márton János Enyed. Dekány Ernő Borbánd.

II. Termény tárlatra.

1. Mezei terményekre: Zalányi Farkas Obrázsa. Kozma Gyula Sárd. Gerendi István Sövényfalva. Gaboczi Károly Választ. Komló termelő egyesület Segesvár. Dr. Bartók György Enyed. Özv. Benedek Sándorné, Müller M. Enyed. Benkő Ferencz M.-Herepe. Boér Jenő S.róstély. Imreh J. M.-Lapád. Bede Károly Kutyalva. dr. Magyar Károly Enyed. Gondol Dániel Alvincz. Botta Bertalan, Glück Mór. Teleki József, Székely Elek, Szöcs Károly, Szöcs Imre Alvincz. Horváth József Béld. Szász József Sárd. Vadady Gergely Sárd. Br. Splényi Antal Pánád. Szilágyi Farkas Enyed. Ujvári Imréné Enyed. Márton F. Cs.-Szt.-Márton. Vásárhelyi László Csombord. Veress M. Gráf János, Sándor Miklós, Vajna István Enyed. Baresay Gábor Csora. Pávay V. Elek Csesztve. Gr. Teleki Károly F.-Ujvár. Zeyk Dániel Tompaháza. Gr. Teleki Sándor és Gyula örökösei Alamor. Szöllösi Károly Sárd. Balog János Besenyő. Magyar Ágnes Apahida. Dancs Mózes, özv. Lengyel G.-né, Pap Géza, Főnyi J. Enyed Zeyk G. Diód. Bihari Zsigmond Kutyalva. Zeyk Gábor Diód. Bihari Zsigmond Kutyalva. Imreh Lajos Ilyefalva. Vinczenti

Fehér László, délezzeg fiatal iparos szerelemre gyul iránta, kit ő is viszont szeret. A menyegző is ki van már tűzve s — óh kegyetlen végtet — kevéssel az előtt Mariska édes anyja elhal. utánna nemsokára édes anyja. Öten maradnak árván. Mariska, anyjának tett fogadása szerint, négy kis testvérének fölnevelése végett Fehér Lacinak adott szavát visszavonja s nem megy férjhez. A kicsinyek ott fölneveli. Tíz év eltelik. Fehér László ismét betekint a „Fehér galamb“-ba, de nem egyedül, hanem 7 éves fiacskájával s már mint özvegy ember. Nősülési szándékkal jött s a boldog multak emlékeit földözve lelkében, sohajta szól Mariska kisasszonyhoz, ki, hogy a szívéből még ki nem halt érzelmeket elcsendesítse, csak annyit mond: „A harminczesből vagy a huszonnégyesből parancsol-e?“

Zajos taps követte e felolvasást s méltán, mert a közvetlen melegséggel s oly naívu megirt elbeszélésnek nem egy részlete indított bennünket a Mariska szomorú sorsa iránt szánalomra s nem egyszer csalt ajkainkra mosolyt az esemény egy-egy részletének komikus leírásával.

Két Horász-óda fordításának felolvasása volt még ugyan a programmba fölveve, azonban az idő előre haladottságánál fogva ez elmaradt s az ülés berekesztetett.

— Vajjon hány óra lehet barátom?

— Épen háromnegyed hétre.

— Uramfia! s nekünk a Krisztina-városba kell még mennünk 7 órára.

Ucczu neki, vesd el magad! lóhalálban siettünk a lánchidon keresztül, fölős Buda várába és onnan arra a bizonyos helyre, melyet édes mindnyájan jobban szeretünk az iskolánál. Fölhevülten, átizadtan s elfuló lélekzettel értünk oda. Csak 5 percnyi késedelem s bámulhattunk volna másnap délig a csillagos ég azurjára — ehés gyomorral s csupán kegyetekéit tisztelt hölgyeim, hogy kegyetek számára egy kis referátát irhassak e kedélyes délutánról.

Ugy-e bár — ezt tudva — sajnálkoztak volna is rajtunk?

Istvánffy Gyula.

Nándor J
Eddig je
2.
Mórággy
Enyed. V
Enyed. S
3.
Sándorné
Benkő F
Boér Jen
talan Al
Lázár A
Gr. Tele
Sz.-Földv
Lnyed. G
Kövend
Alamor.
Balogh J
Czipcezer
Dancs M
röl. Varr
sen 38 k
egylet na
beli term
4.
Czelna.
Felvinc.
Id. Wink
Miklós, b
József S
Baresay
megjelöl
zsef Eny
Benedek
Papp Gy
Dr. Bocz
Nándor J
összesen
Kis
hály Sz-
gazd. gé
Ber
teiner E
Jakabné
Szerda. V
ler Bella
bertné, d
Alvincz.
Szász Józ
árdné, Pé
Kun czuk
Olga, Der
mann leá
Fabián V
Matild, C
Tenkey J
bánya hi
Róza, Ve
Etrinné,
rök Korn
Gáborné,
Gergelyne
Bodola Z
git Bor
tory Elek
giekkel e
A t
a látogató
és termé

Felhív

E h
iránt orsz
lönösen a
melők, s
keznek o
gyümölcs
nal tenyé
is tudjuk
várják, ho
gyümölcs
vetlen kö
első póny
eltekintve
nek mind
oda hasse
gyümölcs
egyetlen
s az után
rára kiter

Nándor Diód. Szilágyi Farkas, Papp Gyuláné Enyed. — Eddig jelentkezett kiállító száma 54.

2. Kerti veteményekre: „Választi kertészet” Morágyi Istvánné Enyed. Glück Mór Alvincz. Décei K. Enyed. Vajna Johanna, Czirner József Enyed. Danes M. Enyed. Sebestyén Sándor Enyed.

3. Gyümölcs. Zalányi Farkas Obrázsa. Gr. Teleký Sándorné Czelná. Özv. dr. Donogány Jakabné N.-Enyed. Benkő Ferencz M.-Herepe. Felvinczi gyümölcstermesztők, Boér Jenő Sorostély. Mara Károly Sz.-Földvár. Batta Bertalan Alvincz. Török János Enyed. Választi kertészet. Lázár Adolf Enyed. Birtalan Lajos, Gráf János Enyed. Gr. Teleký Sándor örökösei Ladamos. Gr. Mikes Árpád Sz.-Földvár. Páray V. Elek M.-Csesztve. Fazakas József Enyed. Gr. Teleký Károly F.-Ujvár. Gaal Jenő és Mór Kövend és Bágyon. Gr. Teleký Sándor és Gyula örökösei Alamor. Szöllősy Károly Sárd. Czirner J. József Enyed. Balogh János Besenyő. Lőcsey Sp. Lajos, Wint Alajos, Czipezer Márton János, Grünfeld Dávid, Szilágyi Sándor, Danes Mózes Enyed. Gyümölcs-termelők Szilágy-Somlyóról. Varró Gergely Enyed. Vinczei Nándor Diód. Összesen 38 kiállító. Ezekon kívül a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület nagy gyűjteménye, melyhez számos vidéki és helybeli termelő járult.

4. Bor. Kozma Gyula Sárd. Gr. Teleký Sándorné Czelná. Özv. dr. Donogány Jakabné Enyed. Grünfeld Mór Felvinc. Özv. Magyarai Pálné, Mészáros István Felvincz. Id. Winkler János Enyed. Gondol Dániel Alvincz. Szőcs Miklós, br. Horváth Ödön, Batta Bertalan Alvincz. Szász József Sárd. Vadady Gergely Sárd. Garda József Enyed. Baresay Gábor Csóra. Gr. Teleki Károly F.-Ujvár (az árak megjelölésével.) Ifj. Benel János Kolozsvár. Czirner J. József Enyed. Mihályi Béla Déva. Grünfeld Dávid Enyed. Benedek Dénes, Szilágyi Sándor, Papp Gyula Enyed. — Papp Gyula, Vinczellér képezde Enyed. Balog József Czelná. Dr. Bocz József Sárd. Winkler és társa Enyed. Vinczei Nándor Diód. — A mult alkalommal közöltekkel együtt összesen 33 kiállító.

III. Eszköz és géptárlat.

Kis Gyula Enyed, Senn Ede Kolozsvár. Rád Mihály Sz.-Ujfalú. A közöltekkel együtt 7 kiállító, 49 db gazd. gép és eszközzel.

IV. Házi ipartárlat.

Benedek József, Póka Kálmáné, Luka Ilka, Losteiner Emma, Krismanits Vilmosné, özv. dr. Donogány Jakabné Enyed. Csikmezei gazdasági népiskola Csik-Szerda. Veres Mari Enyed. Állami el. isk. Felvincz. Winkler Bella Enyed. Molnár Olimpia Tövis. Dr. Nagy Albertné, dr. Magyarai Károlyné Enyed. Br. Horvát Ödönné Alvincz. Plesia János Limba. Magda József Drombár. Szász Józsefné Enyed. Horváth Berta Beld. Wilk Eduárdné, Polgári leányiskola, Csiki Antalné, Téglás Istvánné, Kun ezukrász Enyed. Szilágyi Etelka M.-Ujvár. Ludvig Olga, Derzi Sándor, Vajna Johanka, Imreh Róza, Hammermann leányok, Benedek Dénes leánya, Szabó Józsefné, Fábian Vilma, Balogh Eszter, Balázs Gyuláné, Bőjthe Matild, Csiki Róza, Bodola Imréné, Czirner J. Józsefné Tenkey Jánosné, özv. Márton Morné Nagy-Enyed. Főbánya hivatal M.-Ujvárt. Török Bertalané Enyed. Török Róza, Veress Emma, Gróza Mária, Belgán Stefáné, Kis Etrimmé, Rád Anikó, Aezél Juonné, Török Dánielné, Török Kornélia, Radivó Károly, Papp Gyuláné, özv. Lengyel Gáborné, Fonyi József, Silberstein Czili. Varró Róza, Varró Gergelyné, Nagler Frigyesné, Telegdy Liza, Horváth Ilona Bodola Zsigmondné Enyed. Szász Iona Sárd. Dekány Margit Borbánd, Binder Ottoné, Bölöny Józsefné, Pásztor Elek, Papp Gyuláné, Papp Czeézi Enyed. Az eddigiekkel együtt 69 kiállító.

A tárlatok reggel 9 órától délutáni 5 óráig fognak a látogató közönség előtt nyitva állani. Belépti díj az állat és termény tárlatba külön-külön 10 kr.

Felhívás a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület t. tagjaihoz.

E hó 13-ikán megnyitandó gazdasági kiállításunk iránt országszerte örvendetes érdeklődés mutatkozik. Különösen a gyümölcsészeti egyesület, nagyobb gyümölcstermesztők, sőt a pomologia minden barátja vállaltva igyekeznek összegyűjteni s előnyösen bemutatni mindazon gyümölcsfajokat, melyek vidékünkön diszlenek s hasznalattal tenyészthetők. De már előre elejtett nyilatkozatainkból is tudjuk, hogy érthető kíváncsisággal s érdeklődéssel várják, hogy miként mutatja be magát a finom esemege gyümölcsnek már is hírneves vidéke, Nagy-Enyed s közvetlen környéke, melynek szerencsés vegyületű talaja az első pónyik almát létrehozta. — Felkérjük egyéb okoktól eltekintve már csak azért is, a nemes gyümölcstermesztésnek minden barátját, hogy buzdító s felvilágosító szóval oda hason közvetlen ismerősi körében, hogy a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület „összesített kiállításából” egyetlen jóféle gyümölcsfaj se hiányozzék. A gyűjtés s az utánjárással való csekély fáradság évek hosszú sorára kiterjedő hasznot hozhat az unokák unokáinak is.

A bejelentések s a gyümölcsfajok beküldése folyó hó 10-ig t. Vajna Károly urnál (az új városháznál) eszközlendő.

Dr. Magyarai Károly.

VEGYES HIREK.

— **Felsőes királyunk** névnapját folyó hó 4-én isteni tisztelettel ünnepeltük meg. A r. kath. templomban főtiszt. Dávid Pál ur kellő segédlettel celebrált. — Megjelent főispán őmlga vezetése alatt a megyei tisztikar, a kir. hivatalok és Kubinyi őrnagy vezetése alatt a két honvéd zászlóalj tisztikara.

— **Személyi hírek.** Védő Jenő honvéd őrnagy Szegedre helyeztetvén át, városunkból eltávozott. — Végh vasuti állomás-főnök Kolozsvárra tétetvén át, helyét Schwabich János foglalta el. — Baranyai László borbándi körjegyző állomásáról lemondván, helyettese Baranyai István körjegyző lett. — A gyulafehérvári polgármester Dergán városi adószedőt s ellenőrt állomásától felfüggesztette és ifj. Kerekes Jánossal helyettesítette.

* **Hymen.** Ifj. Winkler János jeles kereskedőnk esküvője Lázár Ceczilia kisasszonnyal folyó hó 2-án történt meg az örömszülők lakásán. Násznagyok voltak ut. Hegedűs János és Seidel József, nászasszonyok Kovrig Tivadarné és Seidel Józsefné. Nagyszámu rokonság vett részt az ünnepélyen, melyet vig lakoma fejezett be. — Fogadja az ifju pár szerencsekívánatunkat.

* **Hymen.** Kőváry Móríc Lajos zólyomi állomási főnök e hó 6-án vezette oltárhoz városunkban is széles körben ismert kedves és közszeretben levő Gönczi Nina kisasszonyt Kolozsvárra.

— **Értesítés.** A nagyenyedi ev. ref. tanítóképezdénél folyó évi november hó 7-én kezdődőleg tanképesítő vizsgálat tartatik. Folyamodni kívánók okmányokkal kellőleg felszerelt kérvényeiket október hó végeig alulírt igazgatósághoz terjesszék be. — Kelt Nagy-Enyeden, 1883. szeptember hó 29-én. Nagy Lajos, kép. igazgató.

— **Jövő héten** majd mindennap közérdekű gyűlések lesznek megyénk területén. 8-án megyei közgyűlés, ugyanaz nap Gyula-Fehérvárt városi képviselői gyűlés. 9. 10. 11-én kath. status gyűlés Gyula-Fehérvárt. 10-én közigazgatási bizottság gyűlése. 13-án kezdődik az erdélyi gazdák gyűlése és tárlata.

— **Tagsági igazolványok** az erdélyi gazdák VI-ik vándorgyűlésére 2 forintért válthatók Nagy-Enyeden dr. Winkler Albert városi főorvos úr lakásán, piacz 227. sz. alatt, a Winkler János és Bodola Imre urak kereskedése közti udvaron jobb kézt, első ajtó, délelőtt 7—9 és délután 1—3 óra közt. A tagsági igazolvánnyal összekötött kedvezmények: a vándorgazdák gyűlésein tanácskozási és szavazati jog, meghívás a közvoasora, közbejött és előadásra, — melyet a műkedvelő társulat és daikör rendez, — esetleg beválasztás a bíráló és kiránduló bizottságokba. Ezen kívül idegen illetőségűek részére vasuti és elszállásolási kedvezmények.

— **Neerolog.** Bogdán Lajos, a Bethlen-főtanoda egykori hírhedt gazdagodnoka, szivburok vízkórban e hó 4-én, Csueson meghalt. Temetése 6-án volt.

— **A Gyula-Fehérvárt tartandó** róm. katolikus status gyűlésre utazó tagok figyelmébe. Tájékozás végett van szerencsénk értesíteni, hogy a status-gyűlési tagokat f. évi október 8-án reggeli 9 órakor a gyorsvonat megérkezése után azonnal külön vonat fogja Tövisről Gyula-Fehérvárra szállítani személyenként 1 forint 50 kr-ért. — Kolozsvárt, 1883. okt. 2. Igazgatótanács.

— **A közelgő gazd. kiállításnál** felhívjuk a közönség figyelmét különösen Tarnóczy Gusztáv budapesti gépraktáros által kiállítandó legújabb készítményű, különböző czelszerű gazdasági gépekre. Hazánk különböző vidékein a folyó év őszén tartott gazd. kiállítások alkalmával Tarnóczy ekéi, kukorica morzsolói, eséplői és szüretelési gépei oly feltűnést okoztak és oly elsőrendű díjakat nyertek, hogy a kiváló figyelem bizonyára indokolt.

— **Errata.** A szeptember 30-iki 39 ik szám tárczacikkének utolsó előtti kikezdésében egy kirívó sajtóhiba kiigazítandó Hégen (Höhendorf, község Szász-Kézd mellett) M.-Igen helyett.

— **Bor, gyümölcs s más termény birtokosokat** és kereskedőket figyelmeztetjük, hogy a kiállítás alatt megjelenő lapunk két számában csiadó cikkeiket saját érdekükben hirdessék. A hirdetési díjt a gazda és kereskedő közönség érdekében ez alkalomra a lehető legolcsóbbra szabtuk t. i. 16 □ centiméter helyért, cetero betűvel szedve 65 krt veszünk.

ORSZÁG-VILÁG.

A képviselőház megalakult. Elnökei és bizottsági tagjai is a régiék. Erdemes feljegyezni, hogy megyénkben 6 képviselő van a bizottságokba beválasztva. Így: a pénzügyi bizottságba Dárday Sándor, Hegedűs Sándor (egy-

szersmind jegyző), b. Kemény G., Lukács Béla. A kérvényi bizottságba: Zeyk Dániel. A zárszámadási bizottságba Lukács László (egyszersmind jegyző is). — A folyó hó 3-án tartott gyűlés elején Irányi Dániel tett interpellációt a nyomorúságos esángó ügyben, — azután Tisza miniszterelnök válaszolt a horvát-kérdésben tett interpellációra. Az egész ház, a zsufolásig telt karzatok, Haynald bibornok. Pulszky társaságában Floquet francia képviselő, feszült figyelemmel várták a választ. A miniszterelnök kijelentvén, hogy a legelső feladat a rendnek, az állam tekintélyének helyreállítása, — áttért a kormány többi feladataira, hangsúlyozva az engesztelékenységet, melynek útján haladni akar. Teljes szívből óhajta, hogy a rendes alkotmányos állapotok minél előbb, mihelyt lehet, visszaállítsassanak. Ezután határozati javaslatot terjesztett be, melynek első pontja a kormány eddigi nyilatkozatainak tudomásul vételére, a második pedig a kormány részére adandó felhatalmazásra vonatkozik. E felhatalmazás értelmében a kettős feliratu czimerek helyett minden felirás nélkül való czimerek alkalmaztatnak, azonban az 1868. évben kezdeményezett gyakorlat szerint fenn levő czimerek fenn hagyatnának. — Szilágyi Dezső indítványára e határozati javaslat tárgyalása szombatra, f. hó 6-ra tüzetett ki.

A király szegedi látogatásának programja.

Okt. 14-én délelőtt 11 órakor megérkezés külön vonaton az oszt. magyar államvaspálya udvarába és bevonulás a városba. Délután 1 órakor a hatóságok küldöttségének fogadása. A fogadás után sétakocsizás az új-szegedi népkertbe. Este fél 8 órakor az új városház megnyitási ünnepélye, végül a kivilágítás megtekintése. — Okt. 15-én a délelőtti órákban a katonai intézetek és vízdéművek megtekintése. Délután 1 órakor magánkivallgatás, azután sétakocsizás. Este 8 órakor tűzijáték. — 16-án a nyilvános intézetek megtekintése, közben d. u. 1 órakor a Somogyi-könyvtár megnyitási ünnepélye. Este fél 9 órakor a táncvizigalom megnyitása a színházban és este 10 órakor elutazás az osztrák-magyar állam vaspálya udvarából külön vonaton.

Mailáth gyilkosságainak pöre. Az országbiró gyilkosait e hó első napján állították a törvényszék elé. Midőn a márczius 28-iki megdöbbenő gyilkosság után a vizsgáló bíró betejesztette a jegyzőkönyveket, melyekből egybehangzóan tűnt elő, hogy a gyilkossággal gyanúsított Berecz János, Spanga Pál, Pitély János és Jávor Mihály közül a három első töredelmes vallomást tett: mindenki meggyőződése az volt, hogy a bűnösök rövid uton a legsúlyosabb büntetéssel: halállal lakolnak. Tisztának látszott az egész ügy; a vádlottak raboltak és gyilkoltak, tehát a büntető törvénykönyv szakaszai szerint kiérdemelték a bakó kötelét. De egyszerre változás állott be. Mindhárom vádlott tagadni kezdte, hogy élési szándék forgott volna elméjükben, mikor átléptek az országbiró hálószobájának küszöbét ökosupán rabolni akartak s önvédelemből, kényszerhelyzetből ölték meg az országbirót. A törvényszék meghozta a vádhatározatot és Berecz Jánost mint rablásra s gyilkosságra felbujtót, Spangát, Pitélyt mint a gyilkosság és rablás közvetlen tetteseit, Jávort pedig mint a gyilkosság elkövetésére irányzott szövetségben bűnrészt helyezett vád alá. Jávor ellen a büntető eljárást azonban a kir. tábla megszüntette s Jávor vizsgálati tagságából kiszabadult. A többi ellen a vád fennmaradt. A tárgyalás napja kitűzetett és a védők erősen készültek a bűnösök védelmére. És ime a tárgyalás előtt alig egy héttel a felbujtással vádolt Berecz János kivallgatásra jelentkezik az ügyészség előtt is kijelenti, hogy ő nem vallotta azt, a mi a jegyzőkönyvekben van, ő nem bujtogatta fel társait sem a gyilkosságra, sem a rablásra, ő odatlan a dologban, s tárgyalása iránt igen nagy az érdekeltség. A törvényszéki terem szorongásig megtelt. A gonosztevők megtörtén állának, remegve beszélnek, s mindeniken látszik a nagy bűnsulya és a következményektől való félelem. A folyó hó 5-iki végtárgyaláson az államügyész megtartotta vádbeszédét Spangát, Pitélyt rablásért, gyilkosságért. Bereczet felbujtásért kéri bűnösnek kimondani. Ezen kívül Spangát a Schwarzer-féle betöréshez bűnrészeségért, Bereczet orgazdaságért büntetni, mind háromra kötélt általi halál büntetést indítványoz. Először Pitél, azután Spanga, végül Berecz vezetessék ki. Kállayra két evi fegyházat kér. Következik Gyórfy védbeszéde.

KÖZGAZDASÁG.

Szüreti tanácsok.

(Folytatás)

Fehér borok készítése fehér és kék szőlőből.

Miután a szőlő feldolgozási módokról általában már megemlékeztem, azért itt a borok készítésénél ezekre csak egyszerűen utalok.

A fehér szőlőből borkészítésnél kétféle eljárást követhetünk. Az első eljárásnál a leszedett szőlő a daralón megzuzatik s a sajtoláznál, említették szem előtt tartása mellett, kisajtolatik.

Miután ezen eljárásnál a must csak igen rövid ideig érintkezik a szőlő héja, magva és kocsányával,

azért is az így nyert anyag enyhe csavarban szegény fehérszínűben tartalmasabb zamattalan bort fog szolgáltatni. Ezen módot közönséges minőségű s nagymennyiségű bort adó szőlőfajoknál szoktuk alkalmazni, s az ilyen gyorskezelés főleg akkor tanácsolható, ha szőlőnk kellőleg meg nem érett, mert ilyenkor a must héján és kocsányon hagyva nyárrá és még savanyubbá válik.

Második eljárás szerint a leszedett szőlőfürtök a darálón megzúzatnak s egytálal egy másik kádba átbogyóztatnak. A kocsányától így megszabadított esemege addig míg erjedésbe nem indul és a bogycsészéje fel nem emelkedik, vagy mint mondani szokták, kalapját felemeli, állva hagyatik, a mi melegbeni szűret alkalmával előbb, ellenkezőleg utóbb szokott beállani.

Ily kezeléssel mellett a héjban levő zamat anyagok, de egytálal a héj és magból csersav is kilugzódik, minek folytán testes, zamatos de egytálal csersavasabb bort is kapunk, mely utóbbi azonban a must fehérszínű tartalmával egyesülvén, idővel kiváló s így hamar tisztuló tartós borokat nyerünk.

Ezen eljárási módot alkalmazzuk:

1. Zamat és illatanyagot tartalmazó fajoknál, mint pl. Rajnai riesling, Tramin sárféher, Muskatályok stb.-nél.
2. Igen érett ezukortartalomdus közönséges fajoknál főleg akkor, ha azok fiatal korukban nem kerülnek eladásra; mert így kezelve pár év alatt kitünő tartós borokká válnak.

3. Oly fajoknál, melyek esetleg nyúlósodásra hajlandó borokat szolgáltatnak.

Bármilyen kék szőlőből, fehér bort készíthetünk, ha azt a megzúzás után azonnal gyorsan kisajtoljuk. Nem szabad tehát a szőlőt megzúzva állni hagyni hanem csak annyit kell megzúzni, mennyit azonnal kisajtolhatunk. A kék szőlő második sajtolása már pirosas bort ad, miért is azt ezélszerű külön kezelni.

Kék szőlőből fehér bor készítése csak akkor ajánlható, ha a szőlő kellőleg meg nem érvén, belőle szép és jó veres bort nem várhatunk.

Veres borok készítése.

A veres bor készítése a fehérszínűnél sokkal több előkészületet, gondot és munkát igényel, mert ennél nem csak a borok minőségére, hanem szép színanyagára is kell figyelmet fordítani, mely mindkettőnek együttes elérése csak úgy lehetséges, ha a természet nyújtotta jó anyagot helyes kezelésben részesítjük. Miután pedig a jeles veres borok iránti kereset és azok ára mindinkább növekedik s azok előállítására minden tekintetben kedvező körülményekkel rendelkezünk, azért is ezélszerűnek tartom az erre vonatkozókat kissé kimerítőbben tárgyalni.

1. Mindenek előtt tudnunk kell, hogy a veres bor színanyagát a szőlő héjából nyeri, a mely abban mint kék festanyag van jelen, a mely összezúzott szőlő mustjában levő sav és az erjedésnél képződő szesz által kilugzódik és a sav által veressé változik. (A savaknak az a tulajdonságuk, hogy savanyú és a növényi kék színanyagokat veresre változtatják.)

2. Tudnunk kell, hogy ezen színanyag nem minden kék szőlőfajban van meg egyenlő mennyiségben, hanem vannak egyes fajok, melyek színanyagban gazdagok, mint pl. Oporto, Carbenet, Nagyburgundi, Wildbachi, Festő szőlő vagy Teinturier. — míg mások festanyagokban inkább szegények, így pl., mi különben kitünő, Kadarkánk sem tartozik a bő festanyagok közé.

3. Tudnunk kell, hogy a szőlő csakis tökéletes érett korában bír legbővebb festanyag tartalommal, míg tökéletes érésének befejezése előtt, ép úgy a túlerés fokában mindig kevesebb színanyaggal bír, mert: első esetben a színanyag még nincs kifejlődve, — a másodikban pedig mindinkább megfogyatkozik. A szőlő rothadásával a színanyag szintén elenyészik.

4. Kiválólag jól meg kell jegyeznünk azt is, hogy a veres bor színanyagára a veres borok erjesztésénél a héj, mag, kocsányból kilugzódó csersav, zöldenye stb., nemkülönben a veres borba esetleg jutott rothadó anyagok, pl. rothadt szőlő bogycsészé, vagy korhadásnak indult kád vagy hordó dongáiról leváló televény részek, ép úgy az új hordók dongáitól kilugzódó csersav a veres bor színanyagára igen károsan, szintelenítőleg hatnak.

Az itt elmondottakból az a tanulság, hogy minden tekintetben jeles veres borokat csak úgy nyerhetünk:

1. Ha körülményeinknek megfelelő szőlőfajokat termelünk. — Igen jó meleg fekvés alatt lehet kadarkát és Carbenettet, kevésbé kedvezők alatt nagy-burgundit és oportot termelhetünk. Festő szőlő, mely dús színanyaga mellett nem valami jeles anyagot szolgáltat, csak kisebb mennyiségben termelendő.

2. Ha szőlőinket tökéletesen érett állapotban, vagyis midőn az első töppedt bogycsészé mutatkoznak kezdenek szedjük s szedés alkalmával úgy az éretlen, mint legeseke-lyebb mértékben rothadt bogycsészéket gondosan eltávolítjuk.

3. Ha veres szőlő feldolgozására és a veres borok eltartására sem új, sem pedig ócska edényeket nem használunk, illetve az edények megválasztására és rendbehozására kellő gondot fordítunk.

4. Ha a szőlőt kocsányáról lebogyózzuk és jól megzúzva erjedés alá bocsátjuk s mindaddig kezeljük, míg a bor kellő szép szint nyert.

A veres borok készítését illetőleg két módot különböztetünk meg, t. i. nyílt és zárt erjesztést, a melyek lényegileg csak abban térnek el egymástól, hogy a kellőleg elkészített (azaz lebogyóztott és megzúzott) esemege vagy ezeféle egyik esetben nyíltan a másikkal zártan erjesztik.

(Folyt. köv.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TUBAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Alsó-Fehérmegye legjobb ó som-bora

a fugadi 1869., 1872., 1876. 1878. évi som-bor.

Ára egy hektóliternek: 50, 45, 42, 40 forint.

Kitünő fugadi ó kövér-szőlő bor. Egy hektóliter ára 60 forint. — Kitünő fugadi ó riesling. Egy hektóliter ára 36 forint.

Öt veder mennyiségben is megrendelhető WINKLER JÁNOS kereskedésében, főtér Nagy-Enyeden.

Az 1872.-1878-beli sóm és kövér-szőlő borok próbaképen literszáma kaphatók.

Ajánljuk a látlat látogatói figyelmébe.

1-3

Ez igaz, nem hazugság!

Ide nézz, nem oda:
Ez „enyedi portéka” —
Magyar ember árulja.
100 darab pónyik almának
Papirba göngyölve 250 kraj-
czár az ára.

S ha még akar valaki többféle
nemes faju almát kapni:
Tessék BIRTALAN LAJOST
megkeresni

NAGY-ENYEDEN,
a „Világ közepén.”

Ez igaz, nem hazugság!!

Ez igaz, nem hazugság!

BROGLE JÓZSEF
gép- és rostalemez gyára
BUDAPEST, gyár: külső váci út.
raktár: váci-körút 68.

Ajánlja minden gazdasági kiállításra kitüntetett

Trieur-jeit
váltható szitákkal.

Gabonatisztító rostákat
és
Tengeri-morzsolókat.

Járgány cséplő-gépeket.

Továbbá e téren legújabbat

Schmid H. szabadalmazott nemzeti rostáját,
1882. aug. 3-án 17567 sz. a. szabadalmazva mint egyedüli jogosított gyártója. Nagysága: 4 láb 4. hüv. magas és 2 láb 4 hüvelyk széles, súlya 50 kiló, ára 55 firt

Raktár és ügynökség Nagy-Enyeden: UNGERPEK MIKLÓS vaskereskedésében.

1-6

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

GUTJAHR és MÜLLER
BUDAPESTEN.
Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár
a Margit-híd közelében

a ajánlják szolid szerkezetű s javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdaság számára:
Járgány-cséplőgépek.
Szelelő rosták.
Kukorica morzsolók.
Szeleskavók.

Különlegességek malmok számára:
Duplamalmok.
Malom trieurhengere.
Gabona osztályozó-hengerek.
Koptató gépek.
Dara választó gépek.
Tarárok.
Detacherök.

Malom alkatrészek
Transmissiók.
Szikkerök.

Rostalemezek:
Cséplőgéprosták.
Lisztbongar-sziták.
Koptató lemezek.
Ráspoly-lemezek stb.

15-25

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.
Raktár és eladási hely Nagy-Enyeden: BISZTRICSÁNY LAJOS úr vaskereskedésében.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nyomatott Wokál János gyorsajtaján Nagy-Enyeden.